

فارسی

صفحه‌ی ۳

- ۱- درخت - فنجان - پروانه
گیلاس - کفش - ماهی

ه	د	ز	ش	و	ا	خ	ب
گ	ز	د	ر	خ	ت	ب	چ
ن	ت	چ	و	س	ن	ح	ب
ل	و	ر	ف	ن	ج	ا	ن
ذ	ط	س	پ	ی	گ	م	ظ
د	پ	ر	و	ا	ن	ه	ژ
م	ا	ه	ی	ر	ک	ف	ش
ل	ر	گ	ی	ل	ا	س	ع

صفحه‌ی ۴

- ۲- مثلاً: ۱- اصفهان ۲- بیرجند ۳- داراب ۴- سمنان ۵- فسا ۶- قزوین ۷- لار ۸- یزد

۳- مثلاً:

اسم	فامیل	شهر	حیوان	رنگ	میوه
ناهید	نسیمی	نهایند	نهنگ	نارنجی	نارگیل
بهرام	بابایی	بابل	بیر	بنفش	به
مهرداد	محمودی	مشهد	مار	مشکی	موز
سارا	سیدی	ساری	سمور	سبز	سیب
زینب	زابلی	زاهدان	زنبور	زرد	زردآلو
آرزو	آرمان	آمل	آهو	آبی	آلو

شروع با «ب»

شروع با «م»

شروع با «س»

شروع با «ز»

شروع با «آ»

صفحه‌ی ۵

۴- گربه از درخت بالا رفت.

ماهی در آب شنا می‌کند.

لاک پشت کنار گل‌ها نشسته است و به زنبور نگاه می‌کند.

۵- مثلاً: کلاغ - باغ

۶- کلمه‌های تشدیددار: لذت - نجار - بیچه‌ها - محمد - نقاشی - مربا - پله - سگه

۷- مثلاً: داستان - کودکستان - اصفهان - نان

۸- مثلاً: شادی - ریاضی - بیمار - پدر

صفحه‌ی ۶

۹- خرچنگ - دلفین - مورچه - شیر - زرافه - گربه - خرس - گوزن - روباه

صفحه‌ی ۷

۱۰- ردیف ۱: تلفن - چتر - انگور
ردیف ۲: قارچ - عینک - سندلی
ردیف ۳: ذره‌بین - توپ - بلندگو
ردیف ۴: کیف - دوچرخه - لامپ

صفحه‌ی ۸

۱- هدف از این نوع تمرینات، خوش‌نویسی و همچنین پرهیز از ریزنویسی یا درشت‌نویسی است.

۲- الف) ای خدای مهربان، نام تو بهترین **سرآغاز** برای هر کار است.

ب) من کارهایم را با نام تو **شروع** می‌کنم. نام تو به من **شادی** می‌دهد.

پ) ای **خدای** بزرگ، **اکنون** که به کلاس دوم آمده‌ام، از تو **سپاس‌گزارم**.

ت) ای **پروردگار** عزیز، از تو **یاری** می‌خواهم تا همیشه در درس‌هایم **موفق** شوم.

توجه: این تمرین به‌طور غیرمستقیم کلمه‌های هم‌معنی را به دانش‌آموز آموزش می‌دهد و کاربرد کلمه‌های هم‌معنی را در جملات به او می‌آموزد. انجام این قبیل تمرینات، در فصیح‌تر و زیباتر سخن گفتن دانش‌آموز، نقش مهمی دارد.

صفحه‌ی ۹

۳- عزیز ↔ گرامی، محترم، بزرگوار
پروردگارا ↔ ای پروردگار
مونس ↔ همدم، همنیشن، یار
یاری ↔ کمک

۴- خداوند مهربان

۵- توجه: این نوع تمرینات جهت زیبا سخن گفتن و به کار بردن جملات بامفهوم می‌باشد که اولین گام در جهت تقویت استعداد نویسندگی است. پس بهتر است جملاتی که از روی بی‌حوصلگی یا رفع تکلیف، به‌طور خیلی ساده بیان شده‌اند، مورد تشویق قرار نگیرند؛ در عوض جملات زیبایی که توسط دانش‌آموزانی که قبل از نوشتن، به درستی فکر کرده‌اند، چندین بار در کلاس با صدای بلند خوانده شوند که اهمیت این موضوع برای همگان آشکار شود.
مثلاً:

نشاط: خواندن کتاب باعث نشاط ما می‌شود.

مهربان: ای خدای مهربان، به خاطر نعمت‌هایی که به ما داده‌ای، تو را شکر می‌گوییم.

خانواده: ما در مدرسه مانند یک خانواده هستیم.

موفق: برای موفق شدن باید برنامه‌ریزی و تلاش کرد.

بهترین: بهترین دوست من کسی است که عیب‌های من را به خودم بگوید.

صفحه‌ی ۱۰

- ۱- انجام این نوع تمرینات، دانش آموزان را به‌طور غیرمستقیم به مطالعه‌ی متن درس تشویق می‌کند و همچنین باعث بالا بردن دقت و تمرکز و همچنین تقویت حافظه‌ی کوتاه‌مدت او می‌گردد.
- ۲- تمرین جمله‌سازی.

صفحه‌ی ۱۱

- ۳- تشکر ↔ سپاس
پا سخ ↔ جواب
- ویژه ↔ مخصوص
مفید ↔ سودمند
- رایانه ↔ کامپیوتر
- ۴- بچه‌ها - مجله‌ها - تشکر - اول
- ۵- او روی نیمکتی نشسته بود و مجله‌ای می‌خواند.
مریم با اشاره‌ی انگشت، ستاره‌ای را در آسمان نشان داد.
حمید با خنده‌ای بلند به گربه‌ی روی دیوار نگاه کرد.
هفته‌ی گذشته، هفته‌ای خوب برای بچه‌ها بود.
- ۶- هدف: ساختن کلمه‌های جدید به کمک ترکیب کلمات و جمله‌نویسی.

صفحه‌ی ۱۲

- ۷- هدف: به کار بردن فعل‌های درست در جملات.
امروز کتابی هدیه گرفتم که برای بچه‌ها مفید است.
قرار است فردا با پدرم به کتاب‌خانه برویم.
سیب میوه‌ای مفید است.
خدایا تو را سپاس می‌گوییم که به کلاس دوم آمده‌ایم.
ما باید با هم کلاسی‌های خود مهربان باشیم.
- ۸- خوش‌نویسی.

صفحه‌ی ۱۳

- ۹- -
- ۱۰- توجه: به آخر کلمه‌هایی می‌توان «ای» اضافه کرد که صدای آخر آن‌ها «ا» باشد.
کلمه‌های: بچه - سایه - جاده - خنده - گریه - هفته
- ۱۱- کلمه‌های: کار - راه - دست - سر - شهر - شکل

صفحه‌ی ۱۴

- ۱- با توجه به متن درس دوم از کتاب فارسی، کامل گردد.
- ۲- هدف: خوش‌نویسی و به‌اندازه‌نویسی. (پرهیز از درشت‌نویسی یا ریزنویسی)
- ۳- جمله‌سازی

صفحه‌ی ۱۵

۴- جمله‌سازی

۵- با استعداد یعنی کسی که در کاری استعداد دارد.

با انصاف یعنی کسی که انصاف دارد.

باهنر یعنی کسی که هنری دارد. (دارای هنر است).

۶- بزرگ - حیاط - لبخند

صفحه‌ی ۱۶

۷- الف) کار بنایی مسجد، تازه تمام شده بود.

ب) با هم‌فکری، می‌توانیم کارهای خوب و بزرگ انجام دهیم.

۸-

خوراک	قوری	خواست
خوش حال	خوزستان	خواب
روشن	روباه	استخوان
حوله	صورتی	خواننده
↓	↓	↓
صدای (اُ)	صدای (او)	صدایی ندارد.

۹- مثلاً: کشاورز - گاو - وارد - سماور - ثروتمند - سرو - میوه

صفحه‌ی ۱۷

۱۰- دانش‌آموزان درباره‌ی پرسش آموزگار، **گفت و گو** کردند.

در شهرهای شمالی، **آب و هوا** خیلی دلپذیر است.

ما روزهای جمعه به **دید و بازدید** بستگان می‌رویم.

در خیابان‌های شهر تهران **رفت و آمد** اتومبیل‌ها خیلی زیاد است.

آموزگار در هنگام ورود به کلاس با دانش‌آموزان **سلام و احوال‌پرسی** کرد.

۱۱- هفت کلمه: باهوش - باسواد - بامزه - با شخصیت - باایمان - باشعور - بادقت

صفحه‌ی ۱۸

۱- گزینه‌ی ۴.

سه غلط املایی وجود دارد.

ای نام تو بهترین سرآغاز بی نام تو، نام کی کنم باز
سر آغاز نام نام نامه

۲- گزینه‌ی ۴.

دانش‌آموزان آرام وارد کلاس شدند.

۳- گزینه‌ی ۱.

۴- گزینه‌ی ۲. هم + سایه ← همسایه هم + رنگ ← هم‌رنگ

صفحه‌ی ۱۹

۵- گزینه‌ی ۴.

گزینه‌ی ۱: حمید در محله‌ای ما زندگی می‌کند. ← حمید در محله‌ی ما زندگی می‌کند.

گزینه‌ی ۲: ما باید مجله‌ی ویژه‌ی خودمان را بخوانیم. ← ما باید مجله‌ی ویژه‌ی خودمان را بخوانیم.

گزینه‌ی ۳: در نزدیکی خانه‌ی ما فروشگاه‌ای بزرگ وجود دارد. ← در نزدیکی خانه‌ی ما فروشگاه‌ی بزرگ وجود دارد.

توجه: صدای آخر «فروشگاه»، صدای «ه» می‌دهد؛ پس به جای «ای» به آن «ی» اضافه می‌شود.

۶- گزینه ۱. آرام = یواش، آهسته

۷- گزینه ۲. تنور ← (او) یواش ← (و) دوست ← (او)

مواظبت ← (و) جوان ← (و) برویم ← (و)

خروس ← (او) احوال ← (و) غروب ← (او)

سکوت ← (او) خوشگل ← (ا) قوری ← (او)

۸- گزینه‌ی ۱. تشکر - موفق

۹- گزینه‌ی ۳. چغندرک یعنی چغندر کوچک

۱۰- گزینه‌ی ۴.

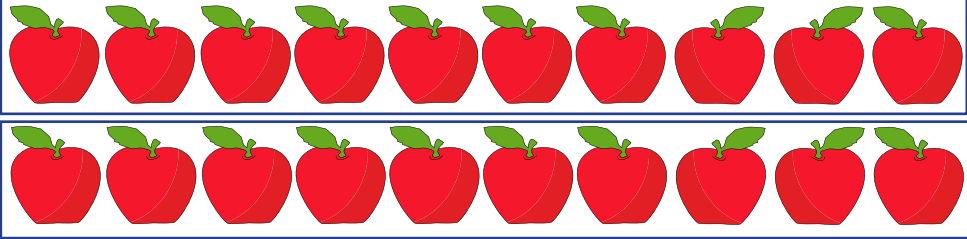
ریاضی

صفحه‌ی ۲۰

۱- باید ده تا از ماهی‌ها رنگ شوند.

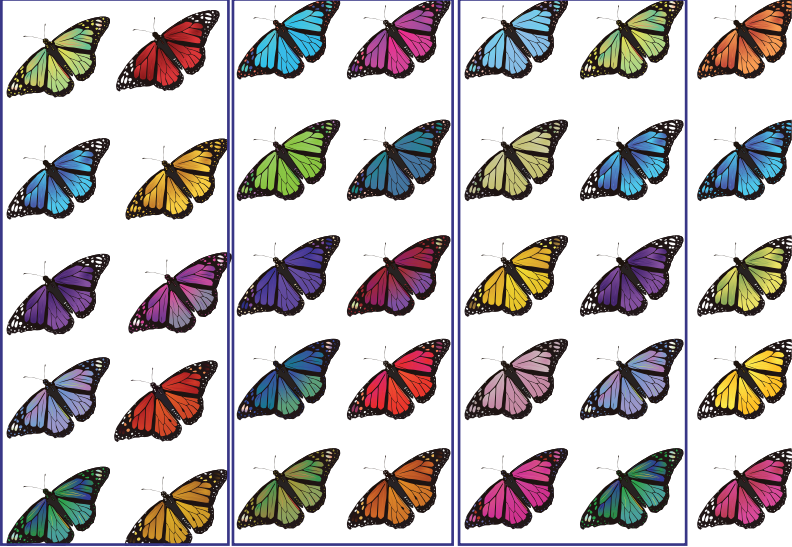
۲- به سیب‌ها رنگ قرمز و به موزها رنگ زرد زده می‌شود.

صفحه‌ی ۲۱

ده تایی	یکی
۲	۳

تعداد سیبها = ۲۳

ده تایی	یکی
۳	۵

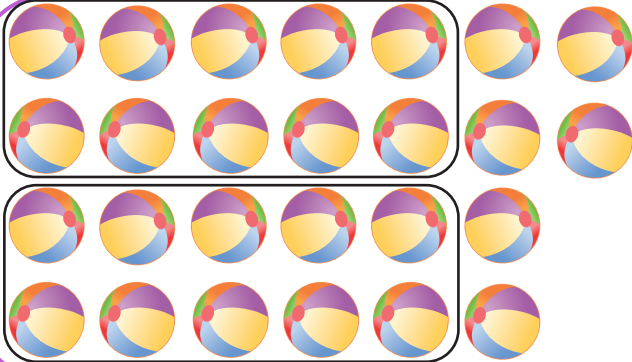
یکی ۵

ده تایی ۳

صفحه‌ی ۲۲

- ۱- ۵ = تعداد رنگ نشده‌ها
- ۲- ۷ تا اردک رنگ کردم.
- ۳- ۱۰ = تعداد رنگ نشده‌ها

صفحه‌ی ۲۳

ده تایی	یکی
۲	۶

ده‌تایی	یکی
۲	۸

ده‌تایی	یکی
۶	۹

صفحه‌ی ۲۴

-۱

ده‌تایی	یکی
۳	۹

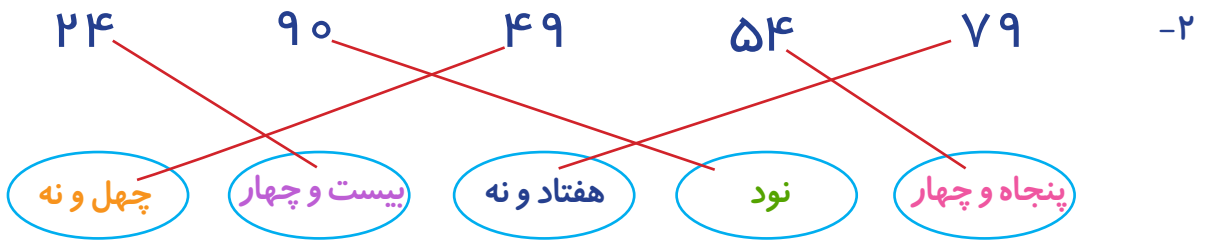
→ کادر اول ...سی و نه... ...۳۹...

ده‌تایی	یکی
۸	۶

→ کادر دوم ...هشتاد و شش... ...۸۶...

ده‌تایی	یکی
۴	۵

→ کادر سوم ...چهل و پنج... ...۴۵...

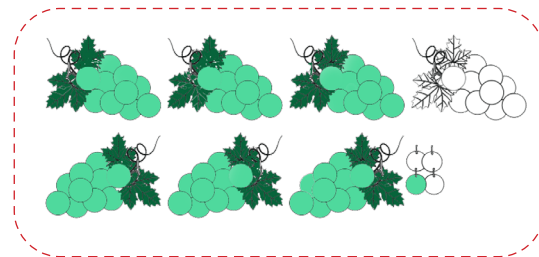
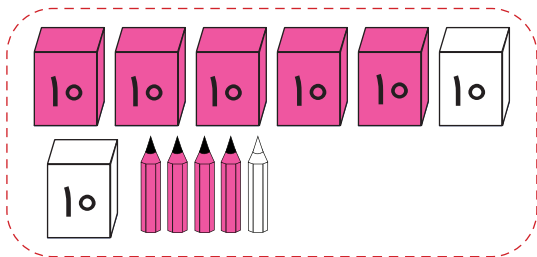
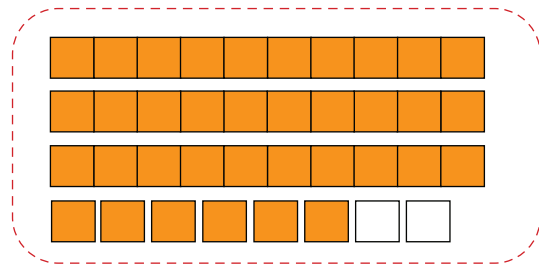
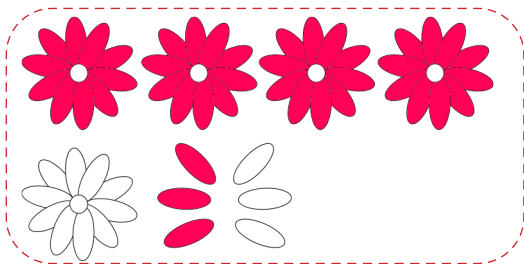
۳-۳ ۴۹ برابر است با ۴..... ده تایی و ۹..... یکی.

۵۲ برابر است با ۵..... ده تایی و ۲..... یکی.

۴۳ برابر است با ۴..... ده تایی و ۳..... یکی.

رقم یکان ۷ و رقم دهگان ۴ : ۴۷.....

رقم دهگان ۶ و رقم یکان ۳ : ۶۳.....

.....نود و نه..... ۹۹

.....شصت و دو..... ۶۲

.....پنجاه و شش..... ۵۶

.....نود و سه..... ۹۳

.....هفتاد و سه..... ۷۳

.....هفتاد و شش..... ۷۶

.....چهل و چهار..... ۴۴

.....سی و هفت..... ۳۷

..... هشتاد و سه ۸۳

..... هفتاد و پنج ۷۵

..... بیست و پنج ۲۵

..... نود ۹۰

..... سی و نه ۳۹

..... چهل و هفت ۴۷

۶۹... برابر است با ۶ ده‌تایی و ۹ یکی.

۹۲... برابر است با ۹ ده‌تایی و ۲ یکی.

۱۵... برابر است با ۱ ده‌تایی و ۵ یکی.

۷۰... برابر است با ۷ ده‌تایی.

۵۳... برابر است با ۵ ده‌تایی و ۳ یکی.

۲۶ برابر است با ۲... ده‌تایی و ۶... یکی.

۳۸ برابر است با ۳... ده‌تایی و ۸... یکی.

۴۲ برابر است با ۴... ده‌تایی و ۲... یکی.

۵۹ برابر است با ۵... ده‌تایی و ۹... یکی.

۸۶ برابر است با ۸... ده‌تایی و ۶... یکی.

-۲

صفحه‌ی ۲۷

۱ - ۱۳

۲ - ۳

۳ - ۴

۴ - ۶۱

۵ - ۷۳

۶ - ۱۳

۷ - ۳۲ سی و دو ← نقطه ندارد.

۸ - ۴ و ۳۴ و ۴۳ و ۳۳ و ۴۴

۵۸ → ۵۹ → ۶۰ → ۶۱

۷۵ ۷۴ ۷۳

صفحه‌ی ۲۸

۹ - ۹ ۰ + ۹ = ۹

۱۰ - ۱۷

۱۱ - ۴

۱۲- همه ی عددها

مخصوص تیزهوشان

۹۸ -۱

$6 + 3 = 9$

۹ -۲

۳ سال -۳

۱۷ -۴

صفحه ی ۲۹

۲۳۴ و ۲۴۳ و ۳۲۴ و ۳۴۲ و ۴۲۳ و ۴۳۲ -۵

۶

۴ -۶

مینا امسال ۸ ساله است. او دو سال دیگر ۱۰ ساله می‌شود. -۷

۱۰

$3 + 2 = 5$ سن زهرا -۸

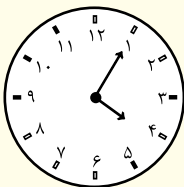
۸

$3 + 5 = 8$ مجموع سن آن‌ها

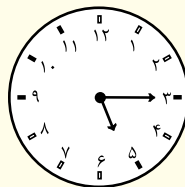
۲۵ -۹

$7 + 3 = 10$ آن‌ها روی هم ۱۰ مداد دارند. -۱۰

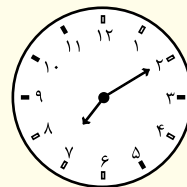
۱۰

از ۴ گذشته است.

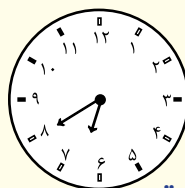
از ۵ گذشته است.

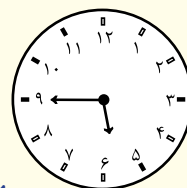
از ۷ گذشته است.

به ۶ مانده است.

به ۷ مانده است.

به ۶ مانده است.

صفحه‌ی ۳۰

$۱۷ - ۴ = ۱۳$	$۱۶ - ۳ = ۱۳$	$۱۴ - ۷ = ۷$	-۱
$۱۳ - ۳ = ۱۰$	$۲۰ - ۶ = ۱۴$	$۲۰ - ۷ = ۱۳$	
$۱۸ - ۶ = ۱۲$	$۱۴ - ۸ = ۶$	$۱۷ - ۵ = ۱۲$	
$۱۹ - ۵ = ۱۴$	$۱۴ - ۲ = ۱۲$	$۱۸ - ۴ = ۱۴$	
$۱۶ - ۹ = ۷$	$۱۳ - ۸ = ۵$	$۲۰ - ۳ = ۱۷$	
$۱۹ - ۶ = ۱۳$	$۱۵ - ۶ = ۹$	$۱۶ - ۵ = ۱۱$	
$۱۴ - ۹ = ۵$	$۶ + ۸ = ۱۴$	$۶ + ۹ = ۱۵$	-۲
$۱۴ - ۸ = ۵$	$۱۴ - ۵ = ۹$	$۱۴ - ۶ = ۸$	
$۱۲ - ۴ = ۸$	$۶ + ۷ = ۱۳$	$۸ + ۴ = ۱۲$	
$۶ + ۹ = ۱۵$	$۵ + ۸ = ۱۳$	$۱۳ - ۷ = ۶$	

صفحه‌ی ۳۱

۳- ۶ تا از شیشه عسل‌ها را خط می‌زنیم، ۹ تا باقی می‌ماند.

$$۱۵ - ۶ = ۹$$

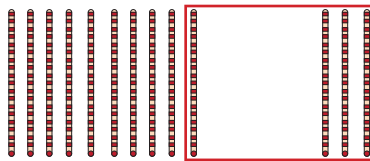
برای آقا خرسه ۹ شیشه عسل مانده است.

۴- یک ده‌تایی و ۴ تا یکی می‌شود ۱۴

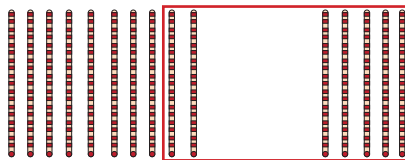
حالا ۹ نی برای او باقی می‌ماند. $۱۴ - ۵ = ۹$

-۵

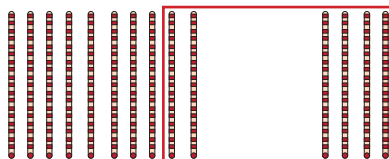
$$۱۳ - ۴ = ۹$$

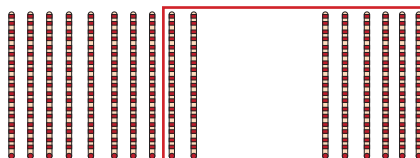
$$۱۵ - ۷ = ۸$$

$$۱۴ - ۶ = ۸$$

$$۱۶ - ۸ = ۸$$

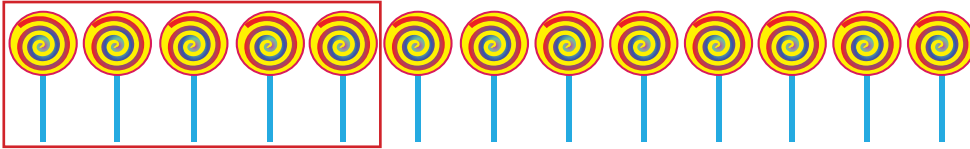

صفحه‌ی ۳۲

۶- حالا ۱۲ سیب برایش باقی می‌ماند.

۷- ۱۳ آبنبات چوبی

۸ آبنبات چوبی برای سارا باقی می‌ماند.

$$13 - 5 = 8$$

۸- ۱۵ مربع می‌بینیم.

۸ مربع رنگ نشده باقی ماند.

$$15 - 7 = 8$$

$$7 + 8 = 15$$

$$15 - 8 = 7$$

صفحه‌ی ۳۳

-۹

$$19 - 8 = 11$$

$$17 - 5 = 12$$

$$18 - 7 = 11$$

$$15 - 6 = 9$$

$$20 - 7 = 13$$

صفحه‌ی ۳۴

$$16 - 4 = 12$$

جمع: $4 + 12 = 16$

-۱۰

$$۱۷ - ۹ = ۸$$

$$\text{جمع: } ۹ + ۸ = ۱۷$$

$$۲۰ - ۹ = ۱۱$$

$$\text{جمع: } ۹ + ۱۱ = ۲۰$$

$$۱۵ - ۸ = ۷$$

$$\text{جمع: } ۸ + ۷ = ۱۵$$

$$۱۴ - ۹ = ۵$$

$$\text{جمع: } ۹ + ۵ = ۱۴$$

صفحه‌ی ۳۵

۲ و ۴ و ۶ و ۸ و ۱۰ و ۱۲ و ۱۴ و ۱۶ و ۱۸ و ۲۰ و ۲۲ و ۲۴ و ۲۶

-۱

۳ و ۶ و ۹ و ۱۲ و ۱۵ و ۱۸ و ۲۱ و ۲۴ و ۲۷ و ۳۰

۴ و ۸ و ۱۲ و ۱۶ و ۲۰ و ۲۴

۵ و ۱۰ و ۱۵ و ۲۰ و ۲۵ و ۳۰ و ۳۵ و ۴۰ و ۴۵ و ۵۰ و ۵۵

۶ و ۱۲ و ۱۸ و ۲۴ و ۳۰ و ۳۶

۱۰ و ۲۰ و ۳۰ و ۴۰ و ۵۰ و ۶۰ و ۷۰ و ۸۰ و ۹۰

۷ و ۱۴ و ۲۱ و ۲۸ و ۳۵

۸ و ۱۶ و ۲۴ و ۳۲ و ۴۰

$$۱۰ + ۲۰ + ۵ + ۱۰ = ۴۵ \quad -۲$$

سعید ۴۵ مرغ دارد.

$$۲۰ + ۵ + ۱۰ + ۵ = ۴۰ \quad -۳$$

امیر ۴۰ مرغ دارد.

صفحه‌ی ۳۶

$۴ + ۵ + ۳ + ۴ = ۱۶$ -۴

$۶ + ۳ + ۵ = ۱۴$

$۴ + ۴ + ۵ + ۳ = ۱۶$

$۷ + ۸ + ۲ = ۱۷$

$۵ + ۳ + ۴ = ۱۲$ -۵

$۶ + ۲ + ۵ = ۱۳$

$۵ + ۶ + ۷ = ۱۸$

$۸ + ۳ + ۳ = ۱۴$

$۹ + ۹ + ۵ = ۲۳$

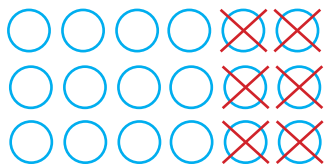
صفحه‌ی ۳۷

بودند →

آمدند →

-۶

حالا ۹ اسب در مزرعه است.

-۷

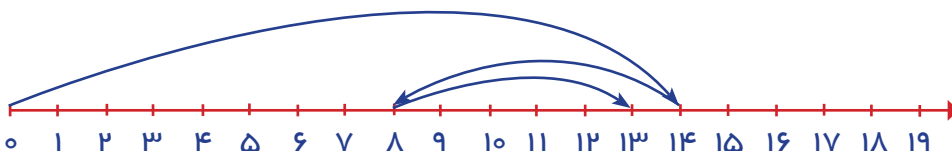
حالا ۱۲ تخم مرغ در یخچال است.

-۸

حالا ۱۳ شیرینی در ظرف است.

$۱۴ - ۶ + ۵ = ۱۳$ -۹

صفحه‌ی ۳۸

$$۴ = ۷ = ۱۱$$

-۱

$$۱۱ - ۲ = ۹$$

حالا ۹ جوجه اردک در برکه است.

$$۱۰ + ۷ = ۱۷ \quad \text{راه حل دوم:}$$

$$۷ - ۱ = ۶$$

-۲

$$۱۱ - ۲ = ۹$$

$$۱۰ - ۱ = ۹$$

$$۶ + ۹ = ۱۵$$

حالا ۱۵ تخم مرغ در سبد است.

۳- ۱۱ بادکنک سالم داریم.

۴- حالا ۱۶ دانش آموز در کلاس است.

۵- حالا ۶ طوطی روی درخت است.

صفحه‌ی ۳۹

۱- ۵۳ میمون

توجه: بهتر است دسته‌های ۱۰ تایی درست کنیم. روی ۳ درخت بالا هر کدام ۱۰ میمون وجود دارد.

صفحه‌ی ۴۰

۲- روی ۸ تا از تکه یخ‌ها هر کدام ۱۰ پنگوئن است. یک پنگوئن هم تنها روی یک تکه یخ کوچک نشسته است

$$۸۰ + ۱ = ۸۱$$

و کتاب می‌خواند.

۸۱ پنگوئن

صفحه‌ی ۴۱

$$۱۱ - ۲ = ۹$$

$$۱۲ - ۴ = ۸$$

$$۱۳ - ۴ = ۹$$

-۳

$$۱۴ - ۱۶ = ۸$$

$$۱۱ - ۴ = ۷$$

$$۱۵ - ۶ = ۹$$

$$۱۶ - ۷ = ۹$$

$$۱۷ - ۹ = ۸$$

$$۱۶ - ۸ = ۸$$

۱ ۶۷ - ۶۸ - ۶۹ - ۷۰ - ۷۱ - ۷۲ - ۷۳ - ۷۴ - ۷۵

-۴

۲ ۳۰ - ۴۰ - ۵۰ - ۶۰ - ۷۰ - ۸۰ - ۹۰

۳ ۵ - ۱۰ - ۱۵ - ۲۰ - ۲۵ - ۳۰ - ۳۵ - ۴۰ - ۴۵ - ۵۰

۴ ۹۹ - ۹۸ - ۹۷ - ۹۶ - ۹۵ - ۹۴ - ۹۳ - ۹۲ - ۹۱ - ۹۰ - ۸۹

-۵

$$۹۳ - ۲$$

$$۸۲ - ۳$$

$$۷۶ - ۴$$

توجه: این سؤال باید با شمردن به سمت جلو یا شمردن به سمت عقب حل شود.

$$۶ + ۴ = ۱۰ - ۶$$

۱۰ نفر در صف هستند.

صفحه‌ی ۴۲

$$۱۲ - ۸ = ۴ - ۷$$

۴ نفر داخل تونل هستند.

$$۹ - ۷ = ۲ - ۸$$

۲ کیک باقی می‌ماند.

$$۴ + ۱ + ۳ = ۸ - ۹$$

خود محسن

۸ مسافر منتظر اتوبوس هستند.

$$۵ + ۵ + ۵ = ۱۵ \text{ شکل وسط}$$

$$-۱۰$$

$$۳ + ۳ + ۳ + ۳ + ۳ = ۱۵ \text{ شکل سمت راست}$$

$$۵ + ۵ + ۵ = ۱۵ \text{ یا}$$

علوم تجربی

صفحه‌ی ۴۴

۲- حسّ بینایی

صفحه‌ی ۴۵

۳- حسّ شنوایی

۴- حسّ لامسه

۵- حسّ بویایی

۶- حسّ بینایی

۷- حسّ چشایی

صفحه‌ی ۴۶

قسمت بالا

۱- مشاهده - یادداشت

۲- نیست

۳- شنوایی

۴- بویید

۵- لمس کردن

۶- خورشید

■ قسمت پایین

۱- کتاب

۲- مشاهده

۳- دیدن

صفحه‌ی ۴۷

۴- بویایی یا چشایی

توجه: برای مریم ماده‌های داخل بطری‌ها ناشناخته نیست بلکه فقط نمی‌داند کدام آب است و کدام سرکه‌ی سفید؛ بنابراین بوییدن یا چشیدن آن‌ها اشکالی ندارد. او با مزه کردن (چشیدن) می‌تواند آن‌ها را از یکدیگر تشخیص دهد زیرا سرکه، ترش است و آب مزه‌ای ندارد.

همچنین او با بوکردن هم می‌تواند آن‌ها را از هم تشخیص دهد؛ زیرا سرکه بوی مخصوص به خود را دارد و آب بویی ندارد.

۵- مشاهده‌های خود را دقیق‌تر بیان می‌کنیم.

۶- با معلم یا بزرگ‌تر خود مشورت می‌کنیم.

۷- حدس زدن

۸- چشیدن

صفحه‌ی ۴۹

پاسخ سؤال: همه‌ی کارهای بالا را باید انجام دهیم.

صفحه‌ی ۵۱

ایستگاه فکر

مثلاً می‌توانیم این آب را در یک لگن یا ظرف بزرگ جمع کنیم و از آن برای آبیاری گلدان‌ها یا باغچه استفاده کنیم.

حتی از این آب می‌توانیم برای پخت و پز نیز استفاده کنیم.

یا می‌توانیم تا موقع گرم شدن از این آب برای شستن کف و دیوارهای حمام استفاده کنیم.

صفحه‌ی ۵۲

ایستگاه فکر

وقتی بارش باران شدید باشد، سم‌ها و کودهای داده شده به گیاهان در آب باران حل می‌شوند و با جاری شدن آب بر روی زمین، این مواد همراه با آب باران، داخل جوی‌ها و نهرها شده و سپس وارد رودخانه‌ها شده و از آنجا به دریاها وارد می‌شوند.

صفحه‌ی ۵۳

- کارهایی که باید انجام دهیم.
 مثلاً: کاشتن درختان - آلوده نکردن آب رودخانه‌ها - خاموش کردن اتومبیل وقتی که متوقف است -
 خاموش کردن لامپ‌های اضافی
 کارهایی که نباید انجام دهیم.
 مثلاً: شستن ماشین با آب لوله‌کشی - باز گذاشتن پنجره‌ها در زمستان - باز گذاشتن آب دوش موقع شستن
 سر و بدن با شامپو - آتش روشن کردن در جنگل

پاسخ درست را علامت بزنید.

- ۱- ابری شدن هوا
- ۲- یک جنگل بزرگ (زیرا درختان در طول روز، هوا را تصفیه می‌کنند).
- ۳- رفت و آمد با دوچرخه به جای ماشین
- ۴- ماهی‌ها

صفحه‌ی ۵۴

- ۵- دریا (زیرا آب دریا شور است و برای کشاورزی مناسب نیست).
 - ۶- درختان
 - ۷- ریختن فاضلاب کارخانه‌ها به درون رودخانه‌ها
 - ۸- هر دو مورد
 - ۹- از آب باران و برف
 - ۱۰- آب رودخانه بهداشتی و قابل آشامیدن نیست.
- توجه: همه‌ی جانداران به آب سالم نیاز دارند ولی فقط انسان‌ها به آب تصفیه شده نیاز دارند.
 همچنین آب و هوای آلوده به همه‌ی جانداران آسیب می‌رساند.

صفحه‌ی ۵۵

- ۱- گزینه‌ی ۳.
- مریم به کمک حسّ شنوایی، آزاده به کمک حسّ بینایی و لیلا به کمک حسّ لامسه، مشاهده می‌کند.
- ۲- گزینه‌ی ۱. چشایی
 - ۳- گزینه‌ی ۲.
- باعث می‌شود آنچه را مشاهده کرده‌ایم، دقیق‌تر بیان کنیم.
- ۴- گزینه‌ی ۳. کاشتن درختان
 - ۵- گزینه‌ی ۴.
- بیشتر آلودگی رودخانه‌ها توسط انسان‌ها انجام می‌شود.

صفحه‌ی ۵۶

- ۶- گزینه‌ی ۲.
- ۷- گزینه‌ی ۳.
- ۸- گزینه‌ی ۲.
- ۹- گزینه‌ی ۲. ماهی
- ۱۰- گزینه‌ی ۴. همه‌ی جانداران